

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอดอนเจดีย์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี
MANAGEMENT ACCORDING TO THE PRINCIPLES OF GOOD GOVERNANCE OF
SCHOOL ADMINISTRATORS IN DONCHEDI DISTRICT UNDER THE JURISDICTION OF
THE SUPHANBURI SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

ณัฐวุฒิ เย็นทรวง¹ สุชาติ เสวตบดี²

Received : October 25, 2025

Revised : November 3, 2025

Accepted : December 22, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี และ 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ครู จำนวน 147 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามความคิดเห็นและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1.การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักความโปร่งใส อยู่ในระดับ รองลงมา คือ หลักความรับผิดชอบ และต่ำสุดคือ หลักการกระจายอำนาจ

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี มีแนวทาง ดังต่อไปนี้ 1) มีการแก้ปัญหาที่ชัดเจน 2) ควรจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงาน 3) ควรเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน 4) สถานศึกษาควรจัดทำข้อมูลสารสนเทศของนักเรียน 5) การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร 6) ควรยึดหลักการครองตน ครองคน ครองงาน 7) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้าร่วมประชุมกับคณะครู 8) ควรมีการจัดการความเสี่ยงเป็นวัฒนธรรมองค์กร 9) ควรมีการวางแผนงานหรือโครงการเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจน 10) ควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติราชการให้สอดคล้องกับระเบียบของราชการ

คำสำคัญ : การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

¹ นักศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

² อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

Abstract

This research , titled "Good Governance Administration of School Administrators in Don Chedi District, Suphan Buri Secondary Educational Service Area Office," was a descriptive study. The objectives were to examine 1) the level of good governance administration of school administrators in Don Chedi District, Suphan Buri Secondary Educational Service Area Office, and 2) the development of good governance administration of school administrators in Don Chedi District, Suphan Buri Secondary Educational Service Area Office. The population for this study consisted of 147 teachers. Data collection tools included questionnaires and structured interviews. Statistics used for data analysis included frequency, mean, standard deviation, and content analysis.

The results revealed that:

1. Overall, good governance administration of school administrators in Don Chedi District, Suphan Buri Secondary Educational Service Area Office, was at the highest level. When considering each aspect, the highest average score was on transparency, followed by accountability, and the lowest on decentralization.

2. Development of Good Governance Administration of School Administrators in Don Chedi District Under the jurisdiction of the Suphanburi Secondary Education Area Office, there are guidelines as follows: 1) There should be a clear problem-solving process. 2) A work manual should be prepared. 3) Community activities should be participated in. 4) Educational institutions should prepare student information. 5) Access to information should be provided. 6) The principles of self-governance, people management, and work management should be adhered to. 7) The Basic Education Commission should attend meetings with teachers. 8) Risk management should be incorporated into the organizational culture. 9) There should be a clear work or project plan as a guideline. 10) A work manual should be prepared to be in line with government regulations.

Keywords: Good Governance Administration

บทนำ

ปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล เป็นมิติใหม่ที่เน้นบทบาทของผู้บริหารในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ซึ่งการใช้สติปัญญาควบคู่ไปกับคุณธรรมนั้น นับเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษา ดังยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศระยะแรก ที่เน้นการเตรียมความพร้อมของมนุษย์ สังคม และเศรษฐกิจ บวกกับยุทธศาสตร์การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารเดิมที่ขาดประสิทธิภาพ ทำงานอย่างโปร่งใสตรวจสอบได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ.2560, น. 129) ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เห็นความสำคัญตามหลักการดังกล่าว จึงมีนโยบายเสริมสร้างการบริหารงานตามหลักของธรรมาภิบาลในหน่วยงานทุกระดับ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ ในการบริหารงาน ก่อให้เกิดความตระหนักและปรับปรุงระบบงานของหน่วยงาน ให้มีประสิทธิภาพที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังสอดคล้องกับการปฏิรูประบบราชการและการปฏิรูปการศึกษา การบริหารที่ทันต่อเหตุการณ์และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการไทย, 2555, น. 19) จากกระแสของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เกิดขึ้นในประเทศไทยหลังวิกฤตเศรษฐกิจเมื่อ พ.ศ.2540 เป็นต้นมา ประกอบการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหลายครั้งในประเทศไทยมักมีการนำคำว่า ธรรมาภิบาล มากกล่าวด้วยเหตุที่ผู้ปกครองผู้มีอำนาจมิได้ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลจนทำให้เกิดความเสียหายแก่บ้านเมือง ดังนั้น คำว่า ธรรมาภิบาล จึงมีความสำคัญมากขึ้น (ถวิลวดี บุรีกุล, 2561, น. 3) จากสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การบริหารงานของรัฐ และรัฐบาลทั้งในและต่างประเทศโดยทั่วไปในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงไปมากและเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว กว้างขวางต่อเนื่อง เพราะความก้าวหน้าด้านการสื่อสารเทคโนโลยี การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารสู่ประชาชนเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และสภาพแวดล้อมในยุคโลกาภิวัตน์ก็เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเช่นกัน ดังนั้น การปรับเปลี่ยนบทบาทของสังคม โดยนำหลักบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี (good governance) หรือหลักธรรมาภิบาลมาใช้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนโดยรวม และสังคมไทยขับเคลื่อนไปกับระบบการบริหารงานที่ทำให้เกิดความแข็งแกร่งเพียงพอที่จะแข่งขันกับต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ มันจะช่วยให้ประเทศชาติมีความสงบสุข และพัฒนาอย่างรวดเร็วและยั่งยืนต่อไป (ทิวากร แก้วมณี, 2559, น. 23)

การขาดหลักธรรมาภิบาลทำให้เกิดปัญหาซึ่งเริ่มจากกระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีปัญหাজะเห็นได้ว่าปัญหาหลักของกระทรวงศึกษาธิการที่เป็นตัวต้นเหตุและลูกกลมไปทุกเรื่อง ปัญหาอยู่ที่ ด้านบริหารงานบุคคลของอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีอนุกรรมการ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในเขตพื้นที่ไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง คือ ต้องการกระจายอำนาจ ต้องการให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม การศึกษาและรวมไปถึงงานบริหารงานบุคคลด้วย แต่ในระบบของคนไทยและการกระจายอำนาจไม่พร้อมส่งผลถึงเด็กนักเรียน ถึงระบบการจัดการในสถานศึกษา ทั้งยังกระทบถึงผู้บริหารเพราะระบบนี้เลือกครู ประเมินผลงานครู การดึงครูจากสถานศึกษาหรือได้ครูไม่ตรงก็มีส่วนทางการเรียกรับผลประโยชน์ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลและต้องปฏิรูปบทบาทหน้าที่ โครงสร้าง และกระบวนการทำงานของหน่วยงานภาครัฐให้มีความโปร่งใส ซื่อสัตย์ สุจริต ซื่อตรง มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ถือประชาชนเป็นเป้าหมายสูงสุดในการทำงาน สามารถ ทำงานร่วมกับภาคธุรกิจ เอกชน และภาคเอกชนได้อย่างราบรื่น (ดาวพงษ์ รัตนสุวรรณ, 2559, น. 1)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ในฐานะที่เป็นส่วนราชการ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องดำเนินงานให้เป็นไปในลักษณะที่สอดคล้องกับทิศทางการปฏิรูประบบราชการ ไทย โดยนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่สำคัญทางด้านการ จัดการศึกษาให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดความคุ้มค่าจึงได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลในกลยุทธ์ที่ 6: เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่มุ่งเน้น ผลสัมฤทธิ์และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

คือ 1) พัฒนาการบริหารจัดการของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและส่งเสริม สนับสนุนให้โรงเรียนนิติบุคคลมีการบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามหลักการกระจายอำนาจและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา โดยได้มีการศึกษาหน้าที่ อำนาจและโครงสร้างการกำกับดูแล ของสถานศึกษา หรือเครือข่ายสถานศึกษา วิธีการสรรหาการเลือกประธานและกรรมการของ สถานศึกษาหรือของเครือข่ายสถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาสถานศึกษาหรือเครือข่าย สถานศึกษาให้เป็นนิติบุคคล ส่งเสริมให้สถานศึกษามีระบบการบริหารที่หลากหลาย เสริมสร้างความ เข้มแข็งของเครือข่ายสถานศึกษา เพื่อให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง 2) สนับสนุน ส่งเสริม ตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา พัฒนาระบบบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้เป็นหน่วยงานที่ทันสมัย มีหน้าที่ สนับสนุน กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ รายงานและประเมินผลสถานศึกษาและส่งเสริม สนับสนุน ให้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ใช้ระบบการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นคุณธรรมและความโปร่งใสในการ ทำงานตามหลักการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment: ITA) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี, 2564, น. 62-63) ทั้งนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกัน การทุจริต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ดำเนินการภายใต้โครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นเพื่อเป็นกรอบทิศทางในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการ ทุจริตที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายสำคัญ อันจะส่งผลให้การทุจริตในการปฏิบัติ ราชการของทุกส่วนราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการลดน้อยลง โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ได้จัดให้มีการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ออนไลน์โดยผู้ทำแบบประเมินเป็นบุคลากร ทั้งหมดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร บุคลากรครู รวมถึงบุคลากรใน หน่วยงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาด้วย ซึ่งจากผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสใน การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA Online) ในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ได้คะแนน 95.38 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี, 2564, น.8) แต่เมื่อนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง ตามรายตัวชี้วัดทำให้พบว่า มี 3 ตัวชี้วัดที่เป็นจุดอ่อน คือ ตัวชี้วัดที่ 2 การใช้งบประมาณ ที่ตัวชี้วัดที่ 9 การเปิดเผยข้อมูลและตัวชี้วัดที่ 10 การป้องกันการทุจริต ทั้งนี้ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาก็ได้นำผลการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อนำมากำหนดเป็นมาตรการขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ประจำปีงบประมาณ 2567 ต่อไป

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ผู้บริหารถือเป็นบุคคลที่มีความสำคัญของสถานศึกษาหาก ผู้บริหารที่มีความรู้แต่ไม่ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารก็ย่อมไม่อาจนำองค์กรสู่จุดมุ่งหมาย แต่ หากผู้บริหารมีทั้งความรู้และธรรมาภิบาลก็ย่อมจะนำองค์กรฝ่าฟันอุปสรรคไปสู่จุดมุ่งหมายได้สำเร็จ ผู้บริหารจึงมีบทบาทสำคัญที่จะต้องมีการนำหลักธรรมาภิบาล มาใช้ในการปฏิบัติงานอันจะเป็น พื้นฐานสร้างความเป็นธรรมในสังคม ทำให้เกิดการพัฒนา แก้ปัญหาความขัดแย้ง ช่วยให้องค์กรสังคม มีความเข้มแข็งในทุกด้าน ลดปัญหาการทุจริตช่วยให้ระบบบริหารของรัฐบาลมีความน่าเชื่อถือ ประชาชน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ใน 10 ด้าน ได้แก่ 1) หลักความรับผิดชอบ 2) หลักการกระจายอำนาจ 3) หลักการมีส่วนร่วม 4) หลักการตอบสนอง 5) หลักความโปร่งใส 6) หลักความเสมอภาค 7) หลักการมุ่งฉันทามติ 8) หลักประสิทธิผล 9) หลักประสิทธิภาพ และ10) หลักนิติธรรม ว่า

ผู้บริหารมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานอยู่ในระดับใด โดยผล การศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ เพื่อนำไปเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปรับใช้เป็น แนวทางในการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนาการนำ หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการปฏิบัติงานใน สถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอดอนเจดีย์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอดอนเจดีย์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี

สมมติฐานของการวิจัย

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี อยู่ในระดับปานกลาง
2. แนวทางการพัฒนา การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี มีทุกแนวทาง

วิธีการวิจัย

1. ประชากรในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ครูโรงเรียนในอำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี รวมทั้งสิ้น 147 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรพื้นฐาน ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง
2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอ ดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ประกอบด้วย 10 ตัวแปร ดังนี้ 1) หลักความ รับผิดชอบ 2) หลักการกระจายอำนาจ 3) หลักการมีส่วนร่วม 4) หลักการตอบสนอง 5) หลักความโปร่งใส 6) หลัก ความเสมอภาค 7) หลักการมุ่งฉันทา 8) หลักประสิทธิผล 9) หลักประสิทธิภาพ 10) หลักนิติธรรม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ฉบับ ประกอบด้วย

1. เครื่องมือฉบับที่ 1 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอดอน เจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี แบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยมีรายละเอียดของ แบบสอบถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน ในอำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี

2. เครื่องมือฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุพรรณบุรี แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย ชื่อ สกุลตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน วุฒิการศึกษา สถานที่ทำงาน และที่อยู่ปัจจุบัน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี

4. การสร้างเครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาและสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม ตามกรอบแนวคิดวัตถุประสงค์การวิจัย โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1) แบบสอบถาม

ขั้นที่ 1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 2 สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดของการวิจัย

แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี โดยเป็นแบบสอบถามชนิดจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับตามแนวของลิเคิร์ต (Likert's five rating scale) ผู้วิจัยจึงกำหนดค่าน้ำหนัก ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอ ดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอ ดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี อยู่ในระดับมาก มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอ ดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอ ดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี อยู่ในระดับน้อย มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึง มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอ ดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจเนื้อหาและสำนวนภาษา และนำมาปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยให้คะแนนดังนี้

+1	หมายถึง	เห็นด้วยว่าสอดคล้องกับนิยามตัวแปรและวัตถุประสงค์
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับนิยามตัวแปรและวัตถุประสงค์
- 1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยว่าสอดคล้องกับนิยามตัวแปรและวัตถุประสงค์

ขั้นที่ 5 คำนวณหาความตรงเชิงเนื้อหาโดยการหาค่า IOC (Index of item Objective Congruence)

ขั้นที่ 6 นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามที่ได้คืนมาคำนวณหาความเชื่อมั่น (reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1990,p.202-204)

ขั้นที่ 7 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ โดยใช้แบบสำรวจอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ถึงผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรีเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งและเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเองสำหรับสถานศึกษาที่ดำเนินการได้

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์เพื่อรวบรวมคะแนน

2. จัดระเบียบข้อมูล นำมาลงรหัสข้อมูล แล้วนำข้อมูลดังกล่าวไปคำนวณค่าทางสถิติเพื่อการวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

3. เสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบการบรรยายและเทียบกับเกณฑ์การให้คะแนนและการแปลผลตามแนวคิดของเบสท์ (Best W. John, 1997, p. 190) ดังนี้

4.50 ถึง 5.00 แสดงว่า มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอ ดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี อยู่ในระดับมากที่สุด

3.50 ถึง 4.49 แสดงว่า มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอ ดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี อยู่ในระดับมาก

2.50 ถึง 3.49 แสดงว่า มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอ ดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี อยู่ในระดับปานกลาง

1.00 ถึง 1.49 แสดงว่า มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอ ดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี อยู่ในระดับน้อยที่สุด

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าความถี่ (f)

2. สถิติพื้นฐานร้อยละ (Percentage) (%)

3. ค่าเฉลี่ย (Mean) (μ)

4. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (σ)

5. วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ตารางวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอตอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรีโดยรวม

N=147

ด้านที่	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	μ	σ	ความหมาย	ลำดับที่
1	หลักความรับผิดชอบ	4.53	0.29	มากที่สุด	2
2	หลักการกระจายอำนาจ	4.47	0.27	มาก	10
3	หลักการมีส่วนร่วม	4.51	0.25	มากที่สุด	5
4	หลักการตอบสนอง	4.53	0.30	มากที่สุด	3
5	หลักความโปร่งใส	4.53	0.19	มากที่สุด	1
6	หลักความเสมอภาค	4.48	0.28	มาก	9
7	หลักการมุ่งฉันทามติ	4.50	0.24	มากที่สุด	6
8	หลักประสิทธิภาพ	4.52	0.30	มากที่สุด	4
9	หลักประสิทธิผล	4.49	0.27	มาก	7
10	หลักนิติธรรม	4.49	0.32	มาก	8
	รวม	4.53	0.09	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอตอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรีโดยรวม ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.53$, $\sigma = 0.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 5 หลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.53$, $\sigma = 0.19$) รองลงมา คือ ด้านที่ 1 หลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.53$, $\sigma = 0.29$) และต่ำสุดคือ ด้านที่ 2 หลักการกระจายอำนาจ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.47$, $\sigma = 0.27$)

ตารางที่ 2 สรุปประเด็นแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอตอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี

สำหรับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเมื่อพิจารณาแล้ว พบว่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าอยู่ระหว่าง 0.19-0.30 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นสอดคล้องไปในทางเดียวกัน

ข้อ	ประเด็นสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี	ค่าคะแนน
1	มีขั้นตอนการแก้ปัญหาที่ชัดเจน รองรับปัญหาหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาและควบคุมความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับสถานศึกษาได้	3
2	สถานศึกษาควรจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงาน กำหนดขอบเขตของภาระงาน ที่เกี่ยวข้องเพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น	3
3	ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้าร่วมประชุมกับคณะครูเพื่อให้มีส่วนร่วมในการรับรู้ในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา	3
4	สถานศึกษาควรจัดทำข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยใช้ข้อมูลด้านความต้องการ ความคาดหวังและความนิยมชมชอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งในอดีตและปัจจุบันเพื่อนำข้อมูลมากำหนดแผนกลยุทธ์และทิศทางของการดำเนินงาน ให้สอดคล้องต่อความต้องการของ ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	3
5	สถานศึกษาควรมีการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร สามารถตรวจสอบการดำเนินการของสถานศึกษาได้	3
6	ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรยึดหลักการครองตน ครองคน ครองงานมาใช้ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา	3
7	ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้าร่วมประชุมกับคณะครูเพื่อให้มีส่วนร่วมในการรับรู้ในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา	3
8	สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้การจัดการความเสี่ยงเป็นวัฒนธรรมองค์กร	3
9	สถานศึกษาควรมีการวางแผนงานหรือโครงการเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและพัฒนา กลวิธีใหม่ๆ ในการนำแผนไปปฏิบัติในการดำเนินงาน	3
10	สถานศึกษาควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติราชการให้สอดคล้องกับระเบียบของราชการ โดยมีการร่วมกันวางกรอบแนวปฏิบัติ ข้อบังคับ ข้อตกลงต่างๆ ให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ และควรให้ความรู้ครูและบุคลากรเรื่องกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ	3

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรีของผู้ทรงคุณวุฒิเหมือนกันทั้ง 3 ท่าน มีดังนี้ 1. มีขั้นตอนการแก้ปัญหาที่ชัดเจนรองรับปัญหาหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาและควบคุมความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับสถานศึกษาได้ 2. สถานศึกษาควรจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงาน กำหนดขอบเขตของภาระงาน ที่เกี่ยวข้องเพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น 3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ผู้บริหาร

สถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้าร่วมประชุมกับคณะครูเพื่อให้มีส่วนร่วมในการรับรู้ในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา 4. สถานศึกษาควรจัดทำข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยใช้ข้อมูลด้านความต้องการ ความคาดหวังและความนิยมชมชอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งในอดีต และปัจจุบันเพื่อนำข้อมูลมากำหนดแผนกลยุทธ์ และทิศทางของการดำเนินงาน ให้สอดคล้องต่อความต้องการของ ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 5. สถานศึกษาควรมีการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร สามารถตรวจสอบการดำเนินการของสถานศึกษาได้ 6. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรยึดหลักการครองตน ครองคน ครองงานมาใช้ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา 7. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้าร่วมประชุมกับคณะครูเพื่อให้มีส่วนร่วมในการรับรู้ในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา 8. สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้การจัดการความเสี่ยงเป็นวัฒนธรรมองค์กร 9. สถานศึกษาควรมีการวางแผนงานหรือโครงการเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและพัฒนาวิถีใหม่ๆในการนำแผนไปปฏิบัติในการดำเนินงาน 10. สถานศึกษาควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติราชการให้สอดคล้องกับระเบียบของราชการ โดยมีการร่วมกันวางกรอบแนวปฏิบัติ ข้อบังคับ ข้อตกลงต่าง ๆ ให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ และควรให้ความรู้ครูและบุคลากรเรื่องกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี พบว่า ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรีโดยรวมค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 5 หลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านที่ 1 หลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากที่สุด และต่ำสุดคือ ด้านที่ 2 หลักการกระจายอำนาจ อยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี มีแนวทาง ดังต่อไปนี้ 1) มีขั้นตอนการแก้ปัญหาที่ชัดเจนรองรับปัญหาหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาและควบคุมความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับสถานศึกษาได้ 2) สถานศึกษาควรจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงาน กำหนดขอบเขตของภาระงาน ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้าร่วมประชุมกับคณะครูเพื่อให้มีส่วนร่วมในการรับรู้ในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา 4) สถานศึกษาควรจัดทำข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยใช้ข้อมูลด้านความต้องการ ความคาดหวัง และความนิยมชมชอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งในอดีตและปัจจุบันเพื่อนำข้อมูลมากำหนดแผนกลยุทธ์และทิศทางของการดำเนินงาน ให้สอดคล้องต่อความต้องการของ ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 5) สถานศึกษาควรมีการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร สามารถตรวจสอบการดำเนินการของสถานศึกษาได้ 6) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรยึดหลักการครองตน ครองคน ครองงานมาใช้ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา 7) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้าร่วมประชุมกับคณะครูเพื่อให้มีส่วนร่วมในการรับรู้ในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา 8) สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้การจัดการความเสี่ยงเป็นวัฒนธรรม

องค์กร 9) สถานศึกษาควรมีการวางแผนงานหรือโครงการเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและพัฒนาวิธีใหม่ ๆ ในการนำแผนไปปฏิบัติในการดำเนินงาน 10) สถานศึกษาควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติราชการให้สอดคล้องกับระเบียบของราชการ โดยมีการร่วมกันวางกรอบแนวปฏิบัติ ข้อบังคับ ข้อตกลงต่างๆ ให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ และควรให้ความรู้ครูและบุคลากรเรื่องกฎหมายระเบียบข้อบังคับต่างๆที่ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผล

จากสรุปผลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอตอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอตอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี พบว่า ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอตอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรีโดยรวม ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 5 หลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านที่ 1 หลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่ 4 หลักการตอบสนอง อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่ 8 หลักประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่ 3 หลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่ 7 หลักการมุ่งฉันทามติ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่ 9 หลักประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่ 10 หลักนิติธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่ 6 หลักความเสมอภาค อยู่ในระดับมากที่สุด และต่ำสุดคือ ด้านที่ 2 หลักการกระจายอำนาจ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอตอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยนำหลักธรรมาภิบาลเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานในทุกงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน สร้างภูมิคุ้มกัน ปลุกฝังจิตสำนึกจริยธรรม สามารถบรรลุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเน้นการบริหารจัดการที่ดีอย่างต่อเนื่องด้วยความโปร่งใส ความเป็นธรรมครูมีส่วนร่วมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวารุณี โพธิ์คำ (2562, น.114-115) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า ส่วนด้านหลักการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาลี ประทุมวงศ์ (2562, น.100) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ หลักความคุ้มค่า หลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม และหลักความโปร่งใส และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉราพรรณ โมรัตน์ (2562, น.189-190) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการศึกษา พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาวิระ ธมมเตโช (ภัทรกรินทร์) (2562, น. 297) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี สรุปผลการวิจัยพบว่า ระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า หลักการบริหาร 4 ด้าน และหลักธรรมาภิบาล 2) กระบวนการ

กระบวนการบริหารสถานศึกษา 11 ด้าน และการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล 3) ผลลัพธ์หรือผลผลิต วัตถุประสงค์ที่แน่นอน ทฤษฎีการในการบริหาร มีการประสานงานระหว่างกัน เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีเป้าหมายปัจจัยในการบริหาร และลักษณะของการบริหาร การแบ่งงาน การควบคุมดูแลบังคับบัญชาตามสายงาน การจ่ายค่าจ้างเพื่อสร้างแรงจูงใจ และหลักการพัฒนาการบริหารการจัดเตรียม เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หรือปฏิรูป สิ่งแวดล้อม หลักการบริหารเพื่อการพัฒนาโดยการนำเอาสมรรถนะ หรือความสามารถที่มีอยู่ในระบบบริหารมาลงมือปฏิบัติ 4) ผลกระทบ ข้อมูลป้อนกลับ ลักษณะของนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ลักษณะของสภาพแวดล้อม ลักษณะของบุคลากร ลักษณะขององค์การ และ 5) สภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายในองค์การและสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยาณี สีลารักษ์ (2563, น.53) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศ์ศิริ พวงศรีเคน (2563, น.246) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 มีสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฬากาญจน์ เก่งกลกิจ (2564, น.84) ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตธรรมจักร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ผลการวิจัยพบว่า 1) การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิวรัตน์ ครุณันท์ (2565, น.59-68) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักนิติธรรม รองลงมา คือ หลักประสิทธิผล และหลักความโปร่งใส ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักการมีส่วนร่วมและหลักความคุ้มค่า สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักความคุ้มค่ารองลงมา คือ หลักนิติธรรมหลักคุณธรรม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักประสิทธิภาพความต้องการจำเป็นของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและจัดเรียงตามค่าความต้องการจำเป็น พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ หลักความคุ้มค่ารองลงมา คือ หลักการมีส่วนร่วม หลักคุณธรรมและหลักความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้ ส่วนด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ หลักประสิทธิผล

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี มีแนวทาง ดังต่อไปนี้ 1) มีขั้นตอนการแก้ปัญหาที่ชัดเจน รองรับปัญหาหรือเหตุการณ์ต่างๆที่ส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาและควบคุมความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับสถานศึกษาได้ 2) สถานศึกษาควรจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงาน กำหนดขอบเขตของภาระงาน ที่เกี่ยวข้องเพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้าร่วมประชุมกับคณะครูเพื่อให้มีส่วนร่วมในการรับรู้ในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา 4) สถานศึกษาควรจัดทำข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยใช้ข้อมูลด้านความต้องการ ความคาดหวังและความนิยมชมชอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งในอดีตและปัจจุบันเพื่อนำข้อมูลมากำหนดแผนกลยุทธ์และทิศทางของการดำเนินงาน ให้สอดคล้องต่อความต้องการของ ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 5) สถานศึกษาควรมีการ

อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร สามารถตรวจสอบการดำเนินการของสถานศึกษาได้ 6) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรยึดหลักการครองตน ครองคน ครองงานมาใช้ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา 7) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้าร่วมประชุมกับคณะครูเพื่อให้มีส่วนร่วมในการรับรู้ในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา 8) สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้การจัดการความเสี่ยงเป็นวัฒนธรรมองค์กร 9) สถานศึกษาควรมีการวางแผนงานหรือโครงการเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและพัฒนาวิถีใหม่ ๆ ในการนำแผนไปปฏิบัติในการดำเนินงาน 10) สถานศึกษาควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติราชการให้สอดคล้องกับระเบียบของราชการ โดยมีการร่วมกันวางกรอบแนวปฏิบัติ ข้อบังคับ ข้อตกลงต่างๆ ให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ และควรให้ความรู้ครูและบุคลากรเรื่องกฎหมายระเบียบข้อบังคับต่างๆที่ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยาณี สีสารักษ์ (2563, น.53) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษาระเบียบกฎเกณฑ์ พัฒนาตนเองเพื่อปฏิบัติได้ถูกต้อง สร้างระเบียบกฎเกณฑ์ให้เข้มแข็ง มีพรหมวิหารธรรมปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ จัดประชุมชี้แจงให้ครูและบุคลากรเข้าใจบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบตามภารกิจ กำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน สร้างระเบียบวินัยในการปฏิบัติงาน มีการวิเคราะห์และประเมินผลความประหยัดและความคุ้มค่า นำวิธีการเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการวางแผนบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพงศ์ศิริ พวงศรีเคน (2563, น.246) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 พบว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 สรุปได้ดังนี้ การบริหารควรมีการประชุมเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการ ส่งเสริมให้มีการจัดสรรงบประมาณตามข้อมูลความจำเป็นด้วยความเป็นธรรม มีการจัดทำแผนปฏิบัติและขั้นตอนการแสวงหา มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เปิดเผยขั้นตอนและแนวทางปฏิบัติในการรับนักเรียนและสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑาทาญจน์ เก่งกลกิจ (2564, น.84) ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตธรรมจักร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า 1) หลักประสิทธิภาพผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาวิธีการดำเนินงานให้มีความรวดเร็ว 2) หลักประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสำรวจความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อนำมากำหนดแผนกลยุทธ์ 3) หลักการตอบสนอง ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจำแนกกลุ่มผู้รับบริการ และกำหนดกลยุทธ์ในการเข้าถึงผู้รับบริการ 4) หลักการรับผิดชอบต่อและสามารถตรวจสอบได้ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินงาน และร่วมกันวางแผนกรอบแนวทางการปฏิบัติงาน 5) หลักความเปิดเผยและโปร่งใส ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาระบบารเผยแพร่ให้มีประสิทธิภาพ 6) หลักนิติธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาได้พัฒนาตนเองตามความสมัครใจ 7) หลักความเสมอภาค ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้รับบริการทุกคนเข้าถึงการบริการได้อย่างเท่าเทียม 8) หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 9) หลักการกระจายอำนาจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ได้ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษา 10) หลักคุณธรรมและจริยธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความเป็นกัลยาณมิตรที่ดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของทิวารัตน์ ครุพันธ์ (2565, น.59-68) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า แนวการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา มีทั้งหมด 8 ด้าน รวมทั้งสิ้น

32 แนวทางโดยมีหลักนิติธรรม 4 แนวทาง หลักคุณธรรม 4 แนวทาง หลักความโปร่งใส 4 แนวทาง หลักการมีส่วนร่วม 4 แนวทางหลักความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้ 4 แนวทาง หลักความคุ้มค่า 4 แนวทาง หลักประสิทธิผล 4 แนวทาง และหลักประสิทธิภาพ 4 แนวทาง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ผู้วิจัยสามารถนำมาสังเคราะห์เป็นโครงการที่ใช้ในแผนพัฒนาโรงเรียนในปีถัดไปได้ดังนี้

- 1) โครงการการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
- 2) โครงการเสริมสร้างธรรมาภิบาลต่อต้านการทุจริต เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
- 3) โครงการป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

จากการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี โดยรวมทั้ง 10 ด้าน อยู่ในระดับอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะ ดังนี้

- 1) หลักความรับผิดชอบต่อ ผู้บริหารโรงเรียนควรตระหนักถึงหน้าที่ในความรับผิดชอบที่มีต่อโรงเรียนและควรส่งเสริมให้ครูมีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับโรงเรียน
- 2) หลักการกระจายอำนาจ ผู้บริหารโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ครูทุกฝ่ายงานมีส่วนสร้างความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนในทุก ๆ ด้าน และควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็น
- 3) หลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ครูทุกฝ่ายงานมีส่วนสร้างความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนในทุก ๆ ด้าน และควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารงาน และแก้ไขปัญหาของโรงเรียน
- 4) หลักการตอบสนอง ผู้บริหารโรงเรียนสามารถดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด และควรนำข้อเสนอแนะหากครูไปใช้ในการปรับปรุงการบริหารโรงเรียน
- 5) หลักความโปร่งใส ผู้บริหารโรงเรียนบริหารงานเป็นไปด้วยความโปร่งใส และควรผู้บริหารโรงเรียนแจ้งผลการดำเนินงานของโรงเรียนให้ครูทราบเป็นระยะ และควรยึดหลักความเสมอภาคในการปฏิบัติงาน
- 6) หลักความเสมอภาค ผู้บริหารโรงเรียนมีความเสมอภาคในการเลื่อนขั้นเงินเดือน และควรปฏิบัติต่อครูอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่แบ่งแยก และไม่เลือกปฏิบัติ
- 7) หลักการมุ่งฉันทามติ ผู้บริหารโรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการเสนอความเห็นอันที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อโรงเรียน และควรตัดสินใจโดยใช้อันที่เห็นชอบที่ไม่ขัดต่อระเบียบปฏิบัติของโรงเรียน
- 8) หลักประสิทธิผล ผู้บริหารโรงเรียนติดตามประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น และควรมีการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนอย่างชัดเจน
- 9) หลักประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนใช้กระบวนการที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารน้ดการโรงเรียนอย่างเหมาะสม และควรมีความสามารถในการดำเนินการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ และมีประสิทธิภาพสูงสุด
- 10) หลักนิติธรรมผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้การสนับสนุนเพื่อการพัฒนาครู และควรประชาสัมพันธ์ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับครูให้ครูทราบทุกครั้ง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ
2. ควรศึกษาบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน โดยเพิ่มตัวแปรหรือกำหนดกรอบแนวคิดเพิ่มขึ้น เพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ.(2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร : ศุภสภา
- กระทรวงศึกษาธิการ.(2552). เอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. พุทธศักราช 2551 แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ
- กระทรวงศึกษาธิการ.(2562). “กฎกระทรวงกำหนดระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบ พ.ศ. 2555,” (14 พฤศจิกายน 2555). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 129. ตอนที่106ก
- กฤษฎกร สุหนั่น.(2566). การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนโคกวิทยาคม. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลกอุตรดิตถ์. อุตรดิตถ์:สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลกอุตรดิตถ์.
- กัลยาณี สีลารักษ์. (2563). หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. วารสาร มจร. พุทธปัญญาปริทรรศน์, 5(3), 53.
- การุณนันทน์ รัตนแสนวงษ์.(2559). “ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันกับองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.”วารสารวิจัยราชภัฏพระนครVol. 11 No. 2 (2016): กรกฎาคม-ธันวาคม 2559.
- เกษม วัฒนชัย.(2557). “เปิดแนวทางขับเคลื่อนความดี สู่สถาบันอุดมศึกษา”. คม ชัด ลึก (19 มิถุนายน 2557) : 1
- เขตรัตน์ ม่วงสุข.(2562).แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42,นครสวรรค์
- คัทลียา ยารังสี.(2565).การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือวารสารสถาบันวิจัยพินนกรรม. ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (2566): พฤษภาคม - สิงหาคม.
- จิรวรรณ มีภูมิ.(2565).การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2. การประชุมหาตใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 13.
- จุฑาทาญจน์ เก่งกลกิจ.(2564).การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตธรรมจักร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา .มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จุฑามาส นาคนปฐม.(2559).การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลอินทปัญญาวัดใหญ่อินทาราม เทศบาลเมืองชลบุรี. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ชูชาติ พ่วงสมจิตร.(2557). การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. เอกสารการสอนชุดวิชา 23721
การวิจัยการบริหารการศึกษา หน่วยที่6 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พิมพ์ครั้งที่2. นนทบุรี:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฐาปนิตา สว่างศรี.(2565).แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด.ปริญญาครุศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา,มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ทีฆทัศน์ มหาวาร.(2556).การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่ม.
กรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, ธนบุรี : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ดารินทร์ สงมะเรียง.(2559).การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนใน
เขตอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี
เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดาวพงษ์ รัตนสุวรรณ.(2559).วันสภักศึกษาไทย ครั้งที่ 7. สารอดุมศึกษา, 42(256), 1-24.
- ถวิล อรัญเวศ.(2557).ผู้บริหารกับการครองตน ครองคน และครองงาน : สุดยอนันการบริหาร.
นครราชสีมา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4.
- ถวิลวดี บุรีกุล.(2561).หลักธรรมาภิบาลจากแนวคิดสู่การปฏิบัติในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สถาบัน
พระปกเกล้า.
- ทวีวัฒน์ อินทรประเสริฐ.(2559).การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
- ทิวากร แก้วมณี. (2559). ธรรมาภิบาล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยามปริทัศน์.
- ทิวารัตน์ ครุพันธ์.(2565). “ แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น.”วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ปี
ที่ 12 ฉบับที่ 2 เมษายน - มิถุนายน 2565
- ธีระรัตน์ คันธิวงศ์.(2560).การศึกษาการบริหารงานการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา
ตามความคิดเห็นของ ครูวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 2.ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัย
ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- นิยม รัชตะวัฒน์วินัย.(2560). แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน
มัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์. พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.
- ปธาน สุวรรณมงคล.(2558).การบริหารงานภาครัฐกับการสร้างธรรมาภิบาล.สถาบันพระปกเกล้า
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา: เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ.
- ปัทมาพร ฉายชัยภูมิ.(2566) . “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนตามมาตรฐาน
วิชาชีพทางการศึกษา”.วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.).ปีที่ 23 ฉบับที่ 1 มกราคม -
เมษายน 2560
- พงศ์ศิริ พวงศรีเคน. (2563). การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับ
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ 7, 7
(กรกฎาคม 2563) 246

- พรทิพย์ บรรเทา. (2558). **แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (เลย – หนองบัวลำภู)**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พระมหาวิระ ธรรมเตโช (ภัทรกรินทร์) สมศักดิ์ บุญปู และสิน งามประโคน. (2564). **การพัฒนาระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี**. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พศวัต สารระอาวาส.(2564).**การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนพระราชทานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พัทริกา โพธิ.(2565). “แนวทางการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ของโรงเรียนเชียงรายปัญญานุกูลจังหวัดเชียงราย.”วารสารครุศาสตร์วิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ปี ที่ 7 ฉบับที่ 3 (กันยายน –ธันวาคม 2565) 1
- ภัทรวดี อุทัยกรณ์.(2559). **การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภัทรวารรณ ปริมิตร.(2566).**บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย .ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.มหาวิทยาลัยพะเยา.**
- ภาธรณ์ สิริวรรณกุล.(2561).**การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17.สาขาการบริหารการศึกษา.ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.**
- ภารดี เหมาะ.(2564). **แนวทางการบริหารตาม หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์**. สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ภูรินทร์ รักษ์พงศ์.(2559). **การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1**. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. (2559).**คู่มือธรรมาภิบาล**. คณะสาธารณสุขศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหิดล
- แมนสรวง แซ่ลิ้ม.(2558, เว็บไซต์).**ธรรมาภิบาลกับการศึกษา**, เข้าถึงเมื่อ 20 ตุลาคม 2558. เข้าถึงได้จาก <https://mansuang1978.wordpress.com/บทความเรื่องหลักธรรมาภิบาล>.
- ยุวดี ประกอบแสง. (2560). **การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต กรุงเทพมหานคร**. สารนิพนธ์ กศ.ม. การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. (2542). **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการจักราการพลเรือน.

- รัชยา ภักดีจิตต์. (2557). **ธรรมาภิบาล เพื่อการบริหารภาครัฐแลภาคเอกชน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- รัฐธรรมนูญ. (2560). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ; รัฐธรรมนูญ**. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก หน้า 1-90 ประกาศเมื่อ 6 เมษายน 2560
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช. (2560). **หน้าที่ของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2559). **ภาวะผู้นำ: ทฤษฎี การวิจัย และแนวทางสู่การพัฒนา**. สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2556). **พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2551**, (23 มกราคม 2551), ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 125 ตอนที่ 22 ก. หน้า 2.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด.
- โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1. (2566). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2566**. โรงเรียน บรรหารแจ่มใสวิทยา 1. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี.
- โรงเรียนสระกระโจมโสภณพิทยา. (2566). **แผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ 2566**. โรงเรียนสระ กระโจมโสภณพิทยา. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี.
- ลัดดา ผลวัฒนะ. (2557). "ธรรมาภิบาลกับการบริหารมหาวิทยาลัย Good Governance for University Administration," **วารสารการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา**. 8 (2) : 16 - 27.
- วราภรณ์ อำไพ. (2561). **การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน ในสหวิทยา เขตชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18**. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วันโชค วารินัน. (2558). **แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน โรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41**. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครสวรรค์.
- วารุณี โพธิ์คำ. (2562). **การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน เติร์ม อุดมศึกษาน้อมเกล้า**. โรงเรียนเติร์มอุดมศึกษาน้อมเกล้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร.
- วิภาส ทองสุทธิ. (2564). "ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร." **วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา** (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2566.
- วิไลรัตน์ ฝ้ายดี. (2559). **การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดกลาง ในอำเภอตา พระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การ บริหารการศึกษา). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิไลวัลย์ พรหมมา. (2562). **การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21**. ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- วีระยุทธ พรพจน์ธนาส. (2557). "องค์ประกอบของธรรมาภิบาลในโรงเรียน." **วารสารนักบริหาร มหาวิทยาลัยกรุงเทพ**, 34(1), มกราคม - มิถุนายน 2557, หน้า 80 - 88.

- ศิริพงษ์ เสงายน.(2558).หลักและกระบวนการบริหารการศึกษาทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ ,บริษัทมิตรภาพการพิมพ์และสตีวดีโอจำกัด.
- สถาบันดำรงราชานุภาพ.(2557). รายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง การประเมินผลการดำเนินงานของ ศูนย์ดำรงธรรมมิติใหม่ ตามทัศนะของ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดและศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ และ ประชาชนผู้รับบริการ.กรุงเทพฯ: บริษัทการพิมพ์.
- สถาบันพระปกเกล้า.(2558). การบริหารงานภาครัฐกับการสร้างธรรมาภิบาล.-- กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, 2558.
- สภาพัฒนาการเมือง.(2560, น. 67) รายงานประจำปี 2560 : สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง สถาบันพระปกเกล้า.
- สมชาติ ปรางค์นอก.(2558). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับ ประสิทธิภาพการ บริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของผู้บริหาร สถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ค.ม. (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สาลี ประทุมวงศ์.(2562).การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. งานนิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี.(2566) ผลการประเมินคุณธรรมและความ โปร่งใสใน การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA Online) ในปีงบประมาณ พ.ศ.2566. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(2559).แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ.2555-2559 สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(2560).แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 12. กรุงเทพฯ : 2560-2564.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.).(2555).รายงานประจำปี 2555 - บทนำ - ส่วนที่ 1 ภาพรวม - ส่วนที่ 2 ความก้าวหน้าของการพัฒนาระบบราชการไทย - ส่วนที่ 3 ผลการ ดำเนินงานของสำนักงาน ก.พ.ร. ประจำปี 255
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการไทย.(2555).รายงานการพัฒนาระบบราชการ ไทย ประจำปี พ.ศ. 2555 / สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ; พิมพ์ลักษณ์, กรุงเทพฯ : สำนักงาน, 2556
- สุภาพร คำสำแดง.(2556).การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ ของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- เสน่ห์ จุ้ยโต.(2557). “การพัฒนาขีดสมรรถนะบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” วารสารการจัดการสมัยใหม่สาขาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปีที่ 22 ฉบับ ที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567).
- อริจิต อากรพงษ์.(2559). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจของครู ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- อริย์ธัช แก้วเกาะสะบ้า.(2560). “ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำกับการบริหารตามหลัก
ธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 1”.
วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครปีที่ 18 ฉบับที่ 83ตุลาคม -ธันวาคม 2564.
- อรุณี ทองนพคุณ.(2558). การศึกษาบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา.ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร
การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
- อังคณา พิมพ์ดี.(2559). การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน
ตามระบบประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด
นครปฐม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย .
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- อัจฉราพรรณ โมรัตน์.(2562). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผล
ต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21.
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อำนาจ เพื่อกบบริสุทธิ.(2560).หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่ม
โรงเรียนบางเสาธง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. วิทยานิพนธ์
ปริญญาามหาบัณฑิต. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อุบลวรรณ ประจง.(2565). การศึกษาบทบาทการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของ
ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 สาขาการ
บริหารการศึกษาปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามม, คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- Al- Qa'oud.(2016). "The Requirements of Good Governance at Schools of
Public Education for Girls in Al Madinah Al Munawarah from the Viewpoint of Female
School Principals." **Scientific Research Journal**, 4 (October 2016): 8.
- Ali.(2017). “Educational Management, Educational Administration and
Educational Leadership: Definitions and General concepts”. **SAS Journal of Medicine**.
3(12): 326-329
- Best W. John. (1997). *Research in Education*. 7th ed. Boston : Allyn and Bacon.
- Cronbach. (1990). *Essentials of psychological testing(5th ed.)*. New York :
Harper Collins.
- Nimota.(2019). "Good Governance Issues in Education System and
Management of Secondary Schools in Kwara State Nigeria." **eJournal of Education
Policy**, (September-November 2019): 14.
- Rensis Likert. (1967). *The Human Organization: Its Management and Value*.
- Thlang Sokim, Xu Xiaolin, Huang Dong.(2015). "E- Government : Combatting
Corruption and Contribute to Good Governance." **European Journal of Research in
Social Sciences** 3, 6 (2015): 42.
- Zaman.(2015). "Quality Guidelines for Good Governance in Higher Education
across the Globe." **Pacific Science Review B: Humanities and Social Sciences** 1, (2015):